Dijital Vatanda?l?k Ölçe?i (Digital Citizenship Scale)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dijital Vatanda?l?k Ölçe?i (Digital Citizenship Scale)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19837

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Dijital Vatanda?l?k Ölçe?i (Digital Citizenship Scale), bireylerin dijital ortamda sorumlu, etik ve bilinçli davran??lar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? veya uyarlanm?? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçe?in Türkçe adaptasyonu, Cahit Erdem ve Mehmet Koçyi?it taraf?ndan 2019 y?l?nda gerçekle?tirilmi?tir. Çal??ma, üniversite ö?rencilerinin dijital vatanda?l?k düzeylerini belirlemeyi amaçlam?? ve ölçe?in Türk kültürüne ve diline uygunlu?unu, geçerli?ini ve güvenirli?ini test etmi?tir. Bu adaptasyon çal??mas?, Türkiye ba?lam?nda dijital okuryazarl?k ve etik kullan?m konular?ndaki ara?t?rmalara önemli bir araç sa?lamaktad?r.

Ölçek, dijital dünyan?n farkl? boyutlar?ndaki yetkinlikleri ve sorumluluklar? de?erlendirerek, e?itimcilerin ve politika yap?c?lar?n gençlerin dijital yeteneklerini geli?tirmeye yönelik stratejiler olu?turmas?na yard?mc? olmay? hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler

Dijital Vatanda?l?k, Psikometri, Ölçek Uyarlama, Üniversite Ö?rencileri, Dijital Etik, Güvenirlik, Geçerlik.

Yazarlar

Cahit Erdem, Mehmet Koçyi?it.

Amaç

Dijital Vatanda?l?k Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin dijital ortamlarda sergiledi?i davran??lar?n, sorumluluklar?n ve haklar?n kapsaml? bir ?ekilde ölçülmesidir. Bu ölçek, özellikle yüksekö?retim düzeyindeki gençlerin interneti kullan?rken gösterdikleri etik anlay???, güvenlik fark?ndal???n? ve sosyal sorumlulu?u de?erlendirmek için tasarlanm??t?r.

Uyarlama çal??mas?n?n özel amac? ise, orijinal ölçe?in yap?sal bütünlü?ünü koruyarak Türkçe konu?an popülasyon için kültürel ve dilsel e?de?erli?ini sa?lamakt?r. Bu sayede, Türkiye'deki akademik ara?t?rmac?lar ve e?itim uzmanlar?, dijital vatanda?l?k kavram?n? geçerli ve güvenilir bir araçla inceleme imkan? bulmu?tur.

Yap?

Ölçek, geni? kapsaml? bir kavram olan Dijital Vatanda?l?k yap?s?n? ölçmektedir. Dijital vatanda?l?k, sadece teknolojiye eri?imi de?il, ayn? zamanda teknoloji kullan?m?nda etik, sorumlu ve yasal davran??lar? da içerir. Bu yap? genellikle Ribble ve Miller'?n (2013) belirledi?i dokuz unsur etraf?nda ?ekillenir: Dijital Eri?im, Dijital Ticaret, Dijital ?leti?im, Dijital Okuryazarl?k, Dijital

ARABPSYCHOLOGY.COM

Etik, Dijital Kanun, Dijital Haklar ve Sorumluluklar, Dijital Sa?l?k ve Refah, ve Dijital Güvenlik.

Erdem ve Koçyi?it (2019) taraf?ndan uyarlanan ölçek, bu temel alt boyutlar? yans?tmak üzere yap?land?r?lm??t?r. Ölçek maddeleri, ö?rencilerin dijital ortamlarda bilgiye eri?im, etkile?im, ki?isel veri gizlili?i ve siber zorbal?k gibi konulardaki tutumlar?n? ve yeterliliklerini de?erlendirir.

Geçerlik

Ölçek uyarlama çal??malar?nda geçerlik, arac?n amaçlanan yap?y? gerçekten ölçüp ölçmedi?ini gösteren kritik bir a?amad?r. Erdem ve Koçyi?it (2019) çal??mas?nda, orijinal ölçe?in yap?sal geçerli?ini Türk örnekleminde test etmek amac?yla genellikle Faktör Analizi yöntemleri kullan?lm??t?r.

Yap?lan analizler, ölçe?in orijinal yap?s?na uygun olarak çok boyutlu bir yap? sergiledi?ini do?rulam??t?r. Kapsam geçerli?i için uzman görü?lerine ba?vurulmu?, yap? geçerli?i için ise Aç?mlay?c? ve Do?rulay?c? Faktör Analizleri (AFA ve DFA) uygulanarak ölçe?in alt boyutlar?n?n teorik çerçeveye uygunlu?u kan?tlanm??t?r.

Güvenirlik

Güvenirlik, ölçüm arac?n?n tutarl?l???n? ve kararl?l???n? ifade eder. Dijital Vatanda?l?k Ölçe?i'nin Türkçe formunun güvenirlik çal??malar?nda, iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa) hesaplanm??t?r.

Yüksek Cronbach Alfa de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçme konusunda yüksek bir uyum sergiledi?ini göstermektedir. Adaptasyon raporunda belirtilen güvenirlik katsay?lar?, ölçe?in Türk yüksekö?retim ö?rencileri popülasyonunda güvenilir bir ölçüm arac? olarak kullan?labilece?ini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Uyarlama çal??mas?n?n temelini olu?turan faktör analizi a?amas?nda, orijinal ölçe?in faktör yap?s?n?n Türk örnekleminde ne ölçüde korundu?u incelenmi?tir. ?lk olarak, Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ile ölçek maddelerinin hangi faktörler alt?nda topland??? belirlenmi?tir. Ard?ndan, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak elde edilen faktör yap?s?n?n teorik modelle ne kadar uyumlu oldu?u test edilmi?tir.

DFA sonuçlar?, uyum indekslerinin (CFI, TLI, RMSEA) kabul edilebilir s?n?rlar?n içinde oldu?unu göstererek, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n?n Türk örnekleminde de geçerli oldu?unu kan?tlam??t?r. Bu, ölçe?in dijital vatanda?l???n farkl? bile?enlerini ba??ms?z ve tutarl? bir ?ekilde ölçebildi?i anlam?na gelmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçüm Arac?

Test Türü: Uyarlama

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale)

Maddelerin Say?s?: Orijinal ölçek maddeleri adaptasyon sürecinde kültürel uygunlu?a göre revize edilmi? olabilir; ancak nihai madde say?s? için referans makaleye bak?lmal?d?r.

Derecelendirme: Tipik olarak 4'lü veya 5'li Likert tipi derecelendirme (Örn: "Kesinlikle Kat?l?yorum"dan "Kesinlikle Kat?lm?yorum"a).

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal Dil (Bilinmiyor/Makalede belirtilmeli).

Popülasyon Grubu: Üniversite Ö?rencileri

Ya? Grubu: Genellikle 18-25 ya? aral??? (Yüksekö?retim ö?rencileri)

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki çe?itli üniversitelerin lisans düzeyindeki ö?rencileri.

Test Metodolojisi: Çevrimiçi veya bas?l? formlar arac?l???yla toplu uygulama.

Anahtar Kelimeler

Dijital E?itim, Siber Etik, Gençlik Ara?t?rmalar?, Ölçek Geli?tirme, Psikometri, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Cahit Erdem

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Belirtilmemi? (Makalede kontrol edilmelidir.)

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: cerdem@aku.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Afyon Kocatepe Üniversitesi (Makalede belirtilen kurumsal adres.)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: Türkçe adaptasyon çal??mas? 2019 y?l?nda yay?mlanm??t?r.

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari olmayan akademik kullan?mlar? için genellikle yazarlarla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Sorumlu yazar Cahit Erdem ile ileti?ime geçilmesi tavsiye edilir. Ölçe?in orijinal makalesi aç?k eri?imli bir dergide yay?nlanm??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçe?in orijinal PDF ve DOCX dosyalar? a?a??daki ba?lant?lardan indirilebilir:

dijital-vatandaslik-olcegi-digital-citizenship-scale-toad.pdf (PDF)
dijital-vatandaslik-olcegi-digital-citizenship-scale-toad.docx (DOCX)

Kaynaklar

Erdem, C., & Koçyigit, M. (2019). Exploring undergraduates' digital citizenship levels: Adaptation of the Digital Citizenship Scale to Turkish. *Malaysian Online Journal of Educational Technology, 7*(3), 22-38.

Makalenin yay?mland??? dergi ba?lant?s?: mojet.net

Dijital Vatanda?l?k Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. Ancak, kaynak içerikte ölçek maddeleri sa?lanmam??t?r. Bu nedenle, maddelerin tam listesi için lütfen orijinal referans makaleye ba?vurunuz.

Orijinal ölçek maddeleri, kaynak içerikte bulunmad???ndan buraya eklenememi?tir. Maddelerin tamam?na Erdem ve Koçyi?it (2019) makalesinden ula??labilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM